

Marek Miłkowski

PRZYCZYNEK DO POZNANIA CHRZĄSZCZY (INSECTA: COLEOPTERA) PARKU ZDROJOWEGO W NAŁĘCZOWIE



Contribution to the knowledge of beetles (*Insecta: Coleoptera*) of the Health Resort Park in Nałęczów

ABSTRAKT: Z parku Zdrojowego w Nałęczowie wykazano 54 gatunki chrząszczy należących do 22 rodzin. 15 taksonów dotychczas nie było podawanych z Wyżyny Lubelskiej. Scharakteryzowano mikrosiedliska, w których występują oraz wskazano na istniejące zagrożenia.

SŁOWA KLUCZOWE: parki miejskie, różnorodność gatunków w miastach, wschodnia Polska, rzadkie gatunki

ABSTRACT: 54 beetle species from 22 families were recorded from the Health Resort Park in Nałęczów. 15 taxa are new for the Lublin Upland. Species microhabitats and existing threats were characterised.

KEY WORDS: city parks, species diversity in cities, eastern Poland, rare species

Wstęp

W Polsce jak dotąd pojawiło się niewiele opracowań dotyczących chrząszczy występujących w starych zadrzewieniach parkowych. Jednym z nielicznych, dobrze poznanych obiektów jest rezerwat Las Bielański. Na stosunkowo niedużej powierzchni żyje tu więcej rzadkich gatunków bezkręgowców niż w większości zubożonych przez człowieka lasów gospodarczych (Gutowski et al. 2004). W ostatnich latach ukazała się praca dotycząca koleopterofauny parku w Częstochowie, skąd autor wykazał 127 gatunków chrząszczy (Klasiński 2013). W parkach Rzeszowa stwierdzono występowanie kilku cennych z przyrodniczego punktu widze-

nia taksonów (Czerniakowski i Olbrycht 2014). Autorzy wskazali na potrzebę zachowania starych, dziuplastych drzew będących ostoją rzadkich i chronionych gatunków bezkręgowców. Obecność starych drzew determinuje występowanie wielu gatunków owadów. Skalę bogactwa koleopterofauny ukazuje przykład parku im. T. Kościuszki, położonego w centrum Radomia. W latach 2015-2016, na dwóch pniach drzew ściętych i pozostawionych do naturalnego rozkładu stwierdzono występowanie kilkudziesięciu gatunków chrząszczy oraz innych bezkręgowców (Miłkowski 2016). Przykład ten dowodzi, że nawet w zadrzewieniach parkowych w centrach miast, mogą mieć swoje ostoje ciekawe gatunki bezkręgowców, o ile

zachowany zostanie starodrzew, a przeprowadzane zabiegi pielęgnacyjne nie będą zbyt intensywne.

Chrząszcze Parku Zdrojowego w Nałęczowie nie były jak dotąd badane. W literaturze brakuje nawet fragmentarycznych informacji, dotyczących ich występowania na terenie parku. Celem niniejszego opracowania jest przyczynek do poznania chrząszczy, żyjących w warunkach dobrego zachowania starego drzewostanu, przy jednocześnie dużej presji ze strony człowieka. Obserwacje przeprowadzono w okresie 21.06.-11.07.2016 r. Z uwagi na krótki okres obserwacji i stosunkowo niewielką ilość stwierdzonych gatunków chrząszczy, wskazane byłoby podjęcie w przyszłości dokładniejszych badań uzupełniających.

Teren badań

Park Zdrojowy w Nałęczowie powstał w połowie XVIII w., w miejscu gdzie w pierwszej połowie XIV w. już istniał folwark i dwór. Inicjatorem powstania parku był Stanisław Małachowski, który w Nałęczowie rozpoczął budowę rezydencji. Budowę pałacu ukończono w 1770 r., a w jej otoczeniu założono park w stylu barokowym. Wkrótce został on przekształcony w ogród w stylu angielskim. Niedługo potem powstał Park Zdrojowy. Do chwili obecnej przetrwały cenne okazy dendrologiczne. Na powierzchni ponad 20 ha zachowało się np. 1300 starych drzew (z których najstarsze mają ponad 200 lat) i 3500 młodszych (Kałamucka i Neścior 2004).

Zespół pałacowo-zdrojowy wraz z parkiem (obejmującym m.in. układ wodny oraz łąki przylegające do parku od strony zachodniej) wpisany został do rejestru zabytków nieruchomości województwa lubelskiego (Obwieszczenie 2016).

Starodrzew w Parku Zdrojowym charakteryzuje się dużą liczbą drzew dziuplastych. Dziuple w pniach są konserwowane – większość z nich poddana została zabiegom tzw. chirurgii. Zabiegi te wykonywane są syste-

matycznie od wielu lat. Świadczą o tym pojedyncze drzewa – lipy (fot. 1, 2), posiadające we wnętrzu pni stalowe zbrojenia czy też betonowe plomby – sposób konserwacji stosowany kilkadziesiąt lat temu. Pozostałe drzewa, konserwowane współcześnie, mają usunięty z dziupli substrat, a na powierzchnię oczyszczonego drewna nałożony środek impregnujący. W przypadku zaciekania dziupli, woda rurkami jest odprowadzana na zewnątrz pnia. Dziuple konserwowane w ostatnich latach zazwyczaj charakteryzują się mniejszą wilgotnością.

Park Zdrojowy, ze względu na pełnią funkcję i stałą obecność w nim kuracjuszy i turystów, jest na bieżąco pielęgnowany. Złamane gałęzie są natychmiast usuwane, zamierające i martwe drzewa są nieliczne



Fot. 1. Stara, dziuplasta lipa drobnolistna *Tilia cordata* z betonową plombą we wnętrzu. Park Zdrojowy w Nałęczowie, 22.06.2016 (fot. M. Miłkowski).

Photo 1. The old, hollowed small-leaved linden *Tilia cordata* with concrete filling inside. Health Resort Park in Nałęczów, 22.06.2016 (photo by M. Miłkowski).



Fot. 2. Stara, dziuplasta lipa drobnolistna *Tilia cordata* z betonową plombą we wnętrzu. Park Zdrojowy w Nałęczowie, 22.06.2016 (fot. M. Miłkowski).

Photo 2. The old, hollowed small-leaved linden *Tilia cordata* with concrete filling inside. Health Resort Park in Nałęczów, 22.06.2016 (photo by M. Miłkowski).

i zwykle oddalone od alejek spacerowych. Trawniki są systematycznie koszone, a opadłe liście grabione i usuwane.

Według podziału zastosowanego w Katalogu fauny Polski omawiany obszar znajduje się na Wyżynie Lubelskiej (UTM: EB88).

Materiał i metody

Podstawową metodą gromadzenia danych był połów „na upatrzonego”. Poszukiwania imagines skupiły się w głównej mierze na penetrowaniu dziupli i martwic w pniach drzew. Prowadzone były o różnych porach dnia, rzadziej również o zmierzchu. Przeglądane były także opaski lepowe na

pniach kasztanowców, stosowane do walki z motylem – szrotówkiem kasztanowcowiaczkiem *Cameraria ohridella* (Deschka i Dimić 1986). W dwóch przypadkach zebrano larwy znalezione w dziuplach. Przygodnie zbierane były chrząszcze epigeiczne i odwiedzające kwiaty roślin zielnych, a także związane ze środowiskiem wodnym.

Wykaz gatunków

W przypadku taksonów stosunkowo rzadko obserwowanych bądź wykazanych z Wyżyny Lubelskiej po raz pierwszy, podano szczegółowe dane oraz krótką charakterystykę. Nazewnictwo przyjęto za Löbl i Smetana (2008).

CARABIDAE

Notiophilus biguttatus (Fabricius, 1779)

Asaphidion flavipes (Linnaeus, 1761)

Harpalus luteicornis (Duftschmid, 1812)

Anchomenus dorsalis (Pontoppidan, 1763)

Amara familiaris (Duftschmid, 1812)

HISTERIDAE

Margarinotus merdarius (Hoffmann, 1803)

26 VI 2016, 1 ex., w dziupli w pniu starej lipy drobnolistnej *Tilia cordata* Mill. z betonową plombą we wnętrzu.

Gatunek prawdopodobnie występujący w całym kraju, ale jak dotąd znany z niezbyt dużej liczby stanowisk. Chrząszcze związane są z gniazdami ptaków i często spotykane w dziuplach (Burakowski et al. 1978). Nowy dla Wyżyny Lubelskiej.

Dendrophilus punctatus (Herbst, 1791)

1 VII, 8 VII 2016, 2 exx., w przyziemnej dziupli w pniu topoli białej *Populus alba* L.; kilka exx., w dziupli w pniu dębu szypułkowego *Quercus robur* L.

Gnilik znany prawie z całego kraju. Spotykany w dziuplach, obecny również w gniazdach ptaków (Burakowski et al. 1978). Jak dotąd nie podawany z Wyżyny Lubelskiej.

STAPHYLINIDAE

Hesperus rufipennis (Gravenhorst, 1802)
8 VII 2016, 1 ex., w przyziemnej, mocno wilgotnej dziupli klonu zwyczajnego *Acer platanoides* L.

Stenotopowy, rzadko spotykany kusak. Stosunkowo niedawno podawany z Wyżyny Lubelskiej przez Stańca (2006).

Ocypus aeneocephalus (De Geer, 1774)
1 VII 2016, 1 ex., na alejce parkowej, martwy.
Rzadki gatunek związany z wilgotnymi siedliskami. Ostatnio podawany z Poleskiego Parku Narodowego (Staniec 2010).

SCARABAEIDAE

Protaetia marmorata (Fabricius, 1792)

DRYOPIDAE

Dryops nitidulus (Heer, 1841)
22 VI 2016, 1 ex., w mchu na brzegu kanału odprowadzającego wodę z pijalni wód mineralnych do rzeki Bochońniczanki.
Gatunek stosunkowo rzadki w kraju. W Polsce środkowo-wschodniej znany jedynie z Roztocza (Buczyński i Przewoźny 2006). Nowy dla Wyżyny Lubelskiej.

EUCNEMIDAE

Xylophilus corticalis (Paykull, 1800)
21 VI 2016, 1 ex., 22 VI 2016, 1 ex., 30 VI 2016, 1 ex., w dziupli w pniu starej topoli białej *P. alba*.
W Polsce gatunek znany z niewielu stanowisk rozproszonych w różnych częściach kraju. Larwy rozwijają się w zbutwiałym drewnie drzew liściastych i iglastych (Burakowski et al. 1985). Nowy dla Wyżyny Lubelskiej.

Eucnemis capucina Ahrens, 1812
21 VI 2016, 1 ex., na liściu starej lipy; 25 VI 2016, 1 ex., na lepie na szrotówka, umieszczonym na pniu kasztanowca *Aesculus hippocastanum* L.
Chrzążecz znany z większej części kraju, ale stosunkowo rzadko znajdowany. Larwy rozwijają się w przegrzybiałym, butwiejącym

drewnie dziupli, kłód itp., różnych gatunków drzew liściastych (Burakowski et al. 1985).

ELATERIDAE

Hemicrepidius hirtus (Herbst, 1748)
22 VI 2016, 1 ex., skraj zarośli nad rzeką.
Sprzączyk o niedostatecznie rozpoznanym rozsiedleniu, gdyż bywa mylony ze znacznie częściej spotykanym, pokrewnym gatunkiem *H. niger*. Larwy rozwijają się w glebie bądź w zmurszałym drewnie w wilgotnych siedliskach leśnych i zaroślowych (Buchholz 2008). W granicach Nałęczowa – poza terenem opracowania, stosunkowo licznie spotykany m.in. w zalesionym Wąwozie Głowackiego oraz na wzgórzu Jabłuszko (obserwacje autora).

Athous vittatus (Fabricius, 1792)
Actenicerus sjaelandicus (Müller, 1764)
Agriotes pilosellus (Schönherr 1817)
Adrastus pallens (Fabricius, 1792)
Adrastus rachifer (Geoffroy, 1785)

LAMPYRIDAE

Phosphaenus hemipterus (Geoffroy, 1762)

DERMESTIDAE

Trinodes hirtus (Fabricius, 1781)
22 VI 2016, 1 ex., 26 VI 2016, 1 ex., w dziupli w pniu starej lipy drobnolistnej *T. cordata*.
W pajęczynie i na drewnie kilka larw.
Chrzążecz związany z poziomo budowanymi sieciami pajaków. Larwy odżywiają się resztkami owadów wysuszanych przez pająki. Spotykany m.in. w suchych dziuplach starych drzew (Burakowski et al. 1986). Gatunek notowany prawie z całej Polski. Ostatnio podany z kilku krain w zachodniej części kraju (Ruta et al. 2011). Z Wyżyny Lubelskiej jaja dotąd nie wykazywano.

Anthrenus museorum (Linnaeus, 1761)

PTINIDAE

Ptinus raptor Sturm, 1837
8 VII 2016, 1 ex., w dziupli w pniu starego klonu zwyczajnego *A. platanoides*.

Gatunek w Polsce dość pospolity. Występuje w pomieszczeniach gospodarczych, ale również na otwartej przestrzeni. Rozwija się w produktach pochodzenia roślinnego i zwierzęcego. Czasem spotykany w gniazdach owadów społecznych (Borowski 1996). Jak dotąd nie podawany z Wyżyny Lubelskiej.

Priobium carpini (Herbst, 1793)

2 VII 2016, 1 ex., *ad lucem*, wewnątrz budynku szpitala kardiologicznego.

Gatunek rozwijający się w przegrzybiałym drewnie drzew liściastych i iglastych, jak dotąd nie był podawany z Wyżyny Lubelskiej (Burakowski et al. 1986).

Ptilinus pectinicornis (Linnaeus, 1758)

23 VI 2016, 2 exx., w dziupli w pniu starej lipy *T. cordata* i na drewnie złamanego pnia kasztanowca *A. hippocastanum*.

Larwy rozwijają się w twardym i przeschniętym drewnie. Zasadlają również drewno budulcowe (Burakowski et al. 1986). Dotychczas nie podawany z Wyżyny Lubelskiej.

Hemicoelus canalicullatus (Thomson C. G., 1863)

24 VI 2016, 1 ex., na drewnie złamanego pnia kasztanowca *A. hippocastanum*; 26 VI 2016, 1 ex., w dziupli, w pniu starej lipy drobnolistnej *T. cordata*.

Chrząszcz zasiedla twarde i suche drewno drzew liściastych (Burakowski et al. 1986). Nowy dla Wyżyny Lubelskiej.

Dorcatoma chrysolina Sturm J., 1837

22 VI 2016, 1 ex., w dziupli w pniu dębu szypułkowego *Q. robur*.

Larwy rozwijają się w zagrzybionym drewnie dębów. Częściej spotykany na południu kraju (Borowski 1999). Dotychczas nie podawany z Wyżyny Lubelskiej.

Dorcatoma flavicornis (Fabricius, 1792)

1 VII 2016, 1 ex., w dziupli w pniu dębu szypułkowego *Q. robur*.

Gatunek rozwija się w butwiejącym drewnie dębów rosnących na nasłonecznionych sta-

nowiskach i porażonych przez żółciaka siarkowego (Borowski 1999). Nie był podawany z Wyżyny Lubelskiej.

TROGOSSITIDAE

Grynocharis oblonga (Linnaeus, 1758)

CLERIDAE

Tillus elongatus (Linnaeus, 1758)

21 VI 2016, 1 ex., w dziupli w pniu topoli białej *P. alba*; 23 VI 2016, 1 ex., na drewnie złamanego kasztanowca *A. hippocastanum*.

Gatunek znany z całego kraju. Ostatnio podawany przez Plewę et al. (2011) z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej i z Puszczy Białowieskiej. Związany jest ze starszymi drzewostanami. Jego larwy są drapieżnikami, zwłaszcza młodszych stadiów rozwojowych kołatków (Burakowski et al. 1986). Nowy dla Wyżyny Lubelskiej.

Korynetes caeruleus (De Geer, 1775)

21 VI 2016, 2 exx., 9 VII 2016, 1 ex., w dziupli w pniu grabu *Carpinus betulus* L.; 29 VI 2016, 1 ex., w dziupli w pniu starej lipy drobnolistnej *T. cordata*.

Stosunkowo rzadko wykazywany gatunek. Częściej spotykany w południowej części kraju. Larwy atakują młodsze stadia rozwojowe kołatków i korników (Burakowski et al. 1986).

MALACHIIDAE

Hypebaeus flavipes (Fabricius, 1787)

23 VI 2016, 1 ex., w dziupli w pniu dębu szypułkowego *Q. robur*; 24 VI 2016, 1 ex., w dziupli w pniu starej lipy drobnolistnej *T. cordata*; 25 VI 2016, 1 ex., w dziupli w pniu starego klonu zwyczajnego *A. platanoides*.

Gatunek rzadko spotykany w Polsce. Notowany jak dotąd tylko z kilku krain. W ostatnim czasie wykazany przez Rutę et al. (2011) z Pojezierza Pomorskiego oraz przez Szafránca et al. (2010) z Beskidu Zachodniego. Chrząszcze związane są z suchym, zmurszałym drewnem drzew liściastych, w których rozwijają się gatunki drewnożerne (Burakowski et al. 1986). Gatunek nowy dla Wyżyny Lubelskiej.

NITIDULIDAE

Brassicogethes aeneus (Fabricius, 1775)

CERYLONIDAE

Cerylon histeroides (Fabricius, 1792)

COCCINELLIDAE

Adalia decempunctata (Linnaeus 1758)

Coccinella septempunctata Linnaeus, 1758

Harmonia axyridis (Pallas, 1753)

Inwazyjny gatunek, w ciągu ostatnich 10 lat przemieszczając się z zachodu na wschód, opanował całą Polskę. W zadrzewieniach i parkach dużych miast – Krakowa i Warszawy – stał się gatunkiem dominującym (Jędrzykowski i Gutowski 2014). Liczny także w Parku Zdrojowym w Nałęczowie. Dotychczas nie podawany z Wyżyny Lubelskiej.

Propylea quatuordecimpunctata (Linnaeus, 1758)

MYCETOPHAGIDAE

Mycetophagus piceus (Fabricius, 1777)

Mycetophagus quadriguttatus Müller Ph.W.J., 1821

MELANDRYIDAE

Osphya bipunctata (Fabricius, 1775)

24 VI 2016, 1 ex., na opasce lepowej stosowanej na motyla szrotówka założonej na pień kasztanowca *A. hippocastanum*.

Rzadki, ciepłolubny gatunek, znany z rozproszonych stanowisk w kilku krainach (Kubisz et al. 2014). Ostatnio podany przez Miłkowskiego i Sućko (2015) z Niziny Mazowieckiej. Znajduje się na „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” (Pawłowski et al. 2002).

TENEBRIONIDAE

Allecula morio (Fabricius, 1787)

2 VII 2016, 3 exx., na spróchniałym pniu grabu *C. betulus*.

Chrząszcz znany z prawie całego kraju. Rozsiedlenie gatunku w Polsce przedstawiają Iwan et al. (2012). Larwy rozwijają się w

przeżrybiałym drewnie oraz w dziuplach drzew liściastych.

Prionychus ater (Fabricius, 1775)

Mycetochara axillaris (Paykull, 1799)

Mycetochara humeralis (Fabricius, 1787)

26 VI 2016, 1 ex., na opasce lepowej stosowanej na motyla szrotówka założonej na pień kasztanowca *A. hippocastanum*.

Gatunek znany z większej części kraju, ale spotykany rzadko (Iwan et al. 2012). Larwy rozwijają się w zmurszałym, przeżrybiałym drewnie drzew liściastych.

Eledona agricola (Herbst, 1783)

Alphitophagus bifasciatus (Say, 1824)

28 VI 2016, 1 ex., w dziupli w pniu topoli białej *P. alba*.

Chrząszcz kosmopolityczny, z Polski znany z nielicznych, rozproszonych stanowisk. Znajdowany był w pleśniejących szczątkach organicznych, np. wśród gnijącej słomy i siana, choć uważa się, że jego pierwotnym siedliskiem jest przeżrybiałe drewno ze strefą podkorową oraz dziuple (Iwan et al. 2012). Gatunek nowy dla Wyżyny Lubelskiej.

CERAMBYCIDAE

Prionus coriarius (Linnaeus, 1758)

Pseudovadonia livida (Fabricius, 1776)

Chlorophorus varius (Müller O.F., 1766)

Exocentrus lusitanus (Linnaeus, 1767)

CURCULIONIDAE

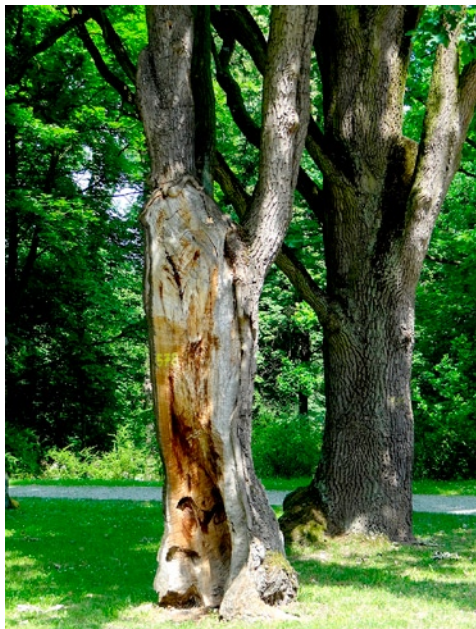
Barypeithes pellucidus (Boheman, 1834)

Phloeophagus turbatus Schönherr, 1845

2 VII 2016, 1 ex., 5 VII 2016, 1 ex., w dziupli w pniu kasztanowca *A. hippocastanum*; 11 VII 2016, 3 exx., w dziupli w pniu starej lipy drobnolistnej *T. cordata*.

Rzadko spotykany gatunek, w Polsce osiagający zachodnią granicę zasięgu. Larwy rozwijają się w butwiejącym drewnie drzew liściastych (Burakowski et al. 1993).

Ceuthorrhynchus erysimi (Fabricius, 1787)



Fot. 3. Dziuplasty dąb szypułkowy *Quercus robur* całkowicie pozbawiony próchna był siedliskiem *Hypebaeus flavipes*. Park Zdrojowy w Nałęczowie, 25.06.2016 (fot. M. Miłkowski).

Photo 3. The hollow in a pedunculate oak *Quercus robur* without rotting wood inside was a habitat of *Hypebaeus flavipes*. Health Resort Park in Nałęczów, 25.06.2016 (photo by M. Miłkowski).

Podsumowanie

W okresie 3-tygodniowych obserwacji wykazano z Parku Zdrojowego 54 gatunki chrząszczy, wśród których 15 to taksony nowe dla Wyżyny Lubelskiej (*Alphitophagus bifasciatus*, *Dendrophilus punctatus*, *Dorcatoma chrysomelina*, *Dryops nitidulus*, *D. flavicornis*, *Harmonia axyridis*, *Hemicoelus canalicullatus*, *Hypebaeus flavipes*, *Margarinotus merdarius*, *Priobium carpini*, *Ptilinus pectinicornis*, *Ptinus raptor*, *Tillus elongates*, *Trinodes hirtus*, *Xylophilus corticalis*). W głównej mierze przeszukiwane były dziuple oraz martwice pni starych drzew, stąd najciekawsze, wykazane gatunki związane są z tymi mikrosiedliskami.

W starodrzewiu parkowym, pomimo zabiegów polegających na tzw. chirurgii drzew, utrzymują się populacje kilkunastu rzadkich gatunków chrząszczy. Dziuple wkrótce po takich czynnościach mają mocno uszczuploną entomofaunę, ograniczającą się do gatunków związanych z suchym środowiskiem, np. stosunkowo rzadkich w kraju – *Trinodes hirtus*, *Hypebaeus flavipes* (fot. 3). Dziuple przyziemne charakteryzują się większą wilgotnością i mimo zabiegów konserwacyjnych zasiedla je większa liczba owadów. Wilgotniejsze środowisko wiąże się także z obecnością grzybów nadrzewnych, m.in. żółciaka siarkowego *Laetiporus sulphureus* (Bull.) Murrill. Grzyb ten występował w ob-



Fot. 4. Obszerna dziupla przyziemna w pniu starej topoli białej *Populus alba* była siedliskiem ciekawych chrząszczy saproksylicznych. Park Zdrojowy w Nałęczowie, 26.06.2016 (fot. B. Miłkowska).

Photo 4. The broad hollow at the base of an old trunk of white poplar *Populus alba* was a habitat of interesting saproxylic beetles. Health Resort Park in Nałęczów, 26.06.2016 (photo by B. Miłkowska).

szernej dziupli w pniu topoli białej (fot. 4). M.in. dzięki jego obecności, w mikrosiedlisku tym znalezione zostały gatunki związane z przegrzybiałym, rozłożonym drewnem: *Alphitophagus bifasciatus* i *Xylophilus corticallis*. Na niektórych starych drzewach spotykane są dziuple w grubych konarach i w pniach na większych wysokościach. Nie są one poddawane zabiegom „leczenia”. Pomimo mniejszej objętości, takie próchnowiska mogą mieć istotne znaczenie dla utrzymania populacji niektórych gatunków chrząszczy saproksylicznych.

Stare drzewa w parkach nie powinny być postrzegane jako tylko dekoracyjne elementy krajobrazu. Dziuple, będąc schronieniem i miejscem rozwoju wielu gatunków ptaków, ssaków i owadów zasługują na ochronę. Wybieranie zawartości takiego mikrosiedliska oraz stosowanie środków impregnujących narusza procesy tam zachodzące, doprowadzając do śmierci żyjących w nich organizmów. Zabiegi „chirurgii” mają uzasadnienie jedynie w przypadku drzew o wyjątkowych walorach historycznych. Poza zabiegami „leczenia” drzew, zagrożenie dla owadów mogą stanowić opaski lepowe, zakładane na kasztanowcach. Stanowią śmiertelną pułapkę nie tylko dla motyla – szrotówka, ale również dla innych, w tym rzadkich gatunków owadów, np. takich chrząszczy jak: *Eucnemis*

capucina, *Osphya bipunctata*, *Mycetochara humeralis*. Gosik (2007), na przykładzie ryjkowcowatych, wskazał na niebezpieczeństwo stosowania opasek lepowych z uwagi na ich wysoką nioselektywność.

Niniejsze obserwacje wskazują, że stare zadrzewienia parkowe mogą stanowić ostoję rzadkich gatunków owadów saproksylicznych. W związku ze stałym zmniejszaniem się powierzchni starych drzewostanów w lasach gospodarczych, parki mogą mieć duże znaczenie dla ochrony niektórych gatunków stenotopowych, związanych z próchnowiskami (Gutowski et al. 2004).

Podziękowania

Serdecznie dziękuję Rafałowi Rucie za weryfikację oznaczeń oraz oznaczenie chrząszczy z rodziny *Cerylonidae*, *Cocinnellidae*, *Dermestidae*, *Histeridae*, *Mycetophagidae*, *Ptinidae*, *Staphylinidae*, *Tenebrionidae*. Tadeuszowi Wojasowi dziękuję za oznaczenie *Carabidae*, Markowi Wanatowi – *Curculionidae*, Markowi Przewoźnemu – *Dryopidae*, Andrzejowi Lasoniowi – *Nitidulidae*, a Markowi Bunalskiemu – *Scarabaeidae*. Lechowi Buchholzowi dziękuję za weryfikację oznaczeń niektórych *Elateridae* i *Eucnemidae*.

LITERATURA

- BOROWSKI J. 1996. Pustoszwowe – Ptinidae. Klucze do oznaczania owadów Polski, Cz. XIX, Chrząszcze – Coleoptera, 42. Turpress, Toruń.
- BOROWSKI J. 1999. A contribution to the Central European species of the genus *Dorcatoma* Herbst, 1792 (Coleoptera, Anobiidae, Dorcatominae). Ann. Warsaw Agricult. Univ. – SGGW, For. and Wood Technol., 49: 127-136.
- BUCHHOLZ L. 2008. Sprężyki (Coleoptera: Elateridae, Eucnemidae, Throscidae) rezerwatu leśno-stepowego „Bielinek” nad Odrą – charakterystyka i geneza fauny. Wiad. Entomol. 27, 4: 195-258.
- BUCZYŃSKI P., PRZEWOŻNY M. 2006. Stan poznania chrząszczy wodnych (Coleoptera: Adepfaga, Hydrophiloidea, Byrrhoidea) Polski środkowo-wschodniej. Wiad. Entomol. 25, 3: 133-155.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1978. Chrząszcze *Coleoptera*. Histeroidea i Staphyloidea prócz Staphylinidae. Katalog Fauny Polski. 23. 5. PWN, Warszawa.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1985. Chrząszcze *Coleoptera* Buprestoidea, Elateroidea i Cantharoidea. Katalog Fauny Polski. 23, 10. PWN, Warszawa.

- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1986. Chrząszcze *Coleoptera. Dermestoidea, Bostrichoidea, Cleroidea i Lymexyloidea*. Katalog Fauny Polski. 23, 11. PWN, Warszawa.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1993. Chrząszcze *Coleoptera*. Ryjkowce – Curculionidae, część 1. Katalog Fauny Polski. 23, 19. PWN, Warszawa.
- CZERNIAKOWSKI Z., OLBRYCHT T. 2014. Zabytkowe parki Rzeszowa jako ostoja cennych bezkręgowców. *Czasopismo Techniczne. Architektura*, 6A: 149-156.
- GOSIK R. 2007. Ryjkowcowate (*Coleoptera: Curculionoidea*) zebrane z pułapek lepowych przeciwko szrotówkowi kasztanowcowiaczkowi *Cameraria ohridella* Deschka & Dimic. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 63, 5: 3-18.
- GUTOWSKI J.M., BOBIEC A., PAWLACZYK P., ZUB K. 2004. Drugie życie drzewa. WWF Polska, Warszawa-Hajnówka.
- IWAN D., KUBISZ D., TYKARSKI P. 2012. Tenebrionoidea: Tenebrionidae, Boridae. Critical checklist, distribution in Poland and meta-analysis. *Coleoptera Poloniae*, University of Warsaw – Faculty of Biology, *Natura optima dux* Foundation, Warszawa.
- JĘDRYCZKOWSKI W.B., GUTOWSKI J.M. 2014. Biedronkowate (*Coleoptera: Coccinellidae*) Puszczy Białowieskiej. *Wiad. Entomol.* 33, 3: 200-213.
- KAŁAMUCKA W., NEŚCIOR A. 2004. Studium zieleni Nałęczowa. In: KISTOWSKI M. (Ed.). *Studia ekologiczno-krajobrazowe w programowaniu rozwoju zrównoważonego. Przegląd polskich doświadczeń u progu integracji z Unią Europejską*. Gdańsk: 313-319.
- KLASIŃSKI J. 2013. Chrząszcze (*Coleoptera*) parku miejskiego w Częstochowie-Dźbowie. *Biul. Częstochowskiego Koła Entomologicznego* 11: 19-22.
- KUBISZ D., IWAN D., TYKARSKI P. 2014. Tenebrionoidea: Tetratomidae, Melandryidae, Ripiphoridae, Prostomidae, Oedemeridae, Mycteridae, Pythidae, Aderidae, Scaptiidae. Critical checklist, distribution in Poland and meta-analysis. *Coleoptera Poloniae*, Vol. 2, University of Warsaw – Faculty of Biology, *Natura optima dux*, Foundation, Warszawa.
- LÖBL I., SMETANA A. (Eds.). 2003-2010. *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Vol. 1-6. Apollo Books, Stenstrup.
- MIŁKOWSKI M., SUĆKO K. 2015. Tetratomidae i Melandryidae (*Coleoptera: Tenebrionoidea*) okolic Radomia. *Wiad. Entomol.* 34, 2: 30-38.
- MIŁKOWSKI M. 2016. Drugie życie drzewa w parku im. Tadeusza Kościuszki. Klub Przyrodników Regionu Radomskiego. Dostęp 09.05.2016. [pobrane ze strony <http://www.przyroda.radom.pl>].
- Obwieszczenie nr 1/2016 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 14 stycznia 2016r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego. *Dz. Urz. Np. Lubelskiego*, poz. 289, z dn. 15 I 2016r.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002. *Coleoptera - Chrząszcze*. In: GŁOWACIŃSKI Z. (Ed.). *Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce*. IOP PAN, Kraków: 88-110.
- PLEWA R., HILSZCZAŃSKI J., JAWORSKI T. 2011. New records of some rare saproxylic beetles (*Coleoptera*) in Poland. *Opole Scientific Society Nature Journal*. 44: 120-131.
- RUTA R., PACUK B., JAŁOSZYŃSKI P. 2011. Nowe stanowiska rzadko spotykanych Dermestidae (*Insecta: Coleoptera*) w Polsce. *Wiad. Entomol.* 30, 1: 47-53.
- RUTA R., KONWERSKI S., JAŁOSZYŃSKI P., MIŁKOWSKI M. 2011. Nowe stanowiska Malachiinae (*Coleoptera: Melyridae*) w Polsce. *Wiad. Entomol.* 30, 3: 137-148.
- STANIEC B. 2006. Kusakowate (*Coleoptera: Staphylinidae*) zasiedlające próchnowiska w południowo-wschodniej Polsce. *Wiad. Entomol.* 25, 3: 165-174.
- STANIEC B. 2010. Materiały do poznania kusakowatych (*Coleoptera: Staphylinidae*) Poleskiego Parku Narodowego. Część I – Staphylinini. *Wiad. Entomol.* 29, 1: 15-23.
- SZAFRANIEC S., SZAFRANIC P., MAZUR A. M. 2010. *Malachius scutellaris* Erichson, 1840 and some other interesting species of Melyridae (*Coleoptera: Cleroidea*) from the Western Beskidy Mts. *Opole Scientific Society Nature Journal*. 43: 95-100.

Summary

The research on beetle fauna was carried out in 21.06.-11.07.2016 in the Health Resort Park in Nałęczów, Lublin Upland (UTM EB88). The observations were focused mainly on saproxylic species associated with tree hollows. As a result 54 beetle species from 22 families were recorded. 15 taxa were recorded from the Lublin Upland for the first time: *Alphitophagus bifasciatus*, *Dendrophilus punctatus*, *Dorcatoma chrysomelina*, *Dryops nitidulus*, *D. flavicornis*, *Harmonia axyridis*, *Hemicoelus canalicullatus*, *Hypebaeus flavipes*, *Margarinotus merdarius*, *Priobium carpini*, *Ptilinus pectinicornis*, *Ptinus raptor*, *Tillus elongates*, *Trinodes hirtus*, *Xylophilus corticalis*. Saproxylic beetles are threatened by the management of trees, e.g. cleaning out the hollows and applying glue bands against pest moth *Cameraria ohridella*. It has been evaluated that park stands are significant for the protection of stenotopic beetle species associated with tree hollows.

Adres autora:

Marek Miłkowski
ul. Królowej Jadwigi 19 m. 21
26-600 Radom
e-mail: milkowski63@wp.pl